

Interpellationssvar - Resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck, ställd till Monica Johansson (S), regionstyrelsens ordförande

Malin Karlsson (SD) har ställt frågor till Monica Johansson (S), regionstyrelsens ordförande, angående resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck i Sörmland. Interpellanten hänvisar till en motion från krisdemokraterna som berör ämnet och som dåvarande Landstingsfullmäktige biföll i november 2016. Landstingsstyrelsen fick enligt interpellanten i uppdrag att utreda förutsättningarna för inrättande av ett resurscentrum.

Mot bakgrund av detta ställer interpellanten följande frågor:

1. Hur långt har man kommit med denna utredning och vad har man kommit fram till?
2. Har man inom Regionen tagit fram underlag som visar hur många som är/befaras vara drabbade av hedersrelaterat våld och förtryck i regionen?
3. De utbildningar som Region Sörmland har inom Våld i nära relation med fokus på den patientnära säkerheten (ELLSA?), är de obligatoriska för personalen? Hur stor del av den består av utbildning kopplat till hedersvåld och förtryck?
4. Anser man att personalen nu har god kompetens i hur de ska agera och bemöta personer de kommer i kontakt med som är eller misstänks vara utsatta?
5. Hur arbetar man idag för att nå de allra mest utsatta, de som inte på egen hand vågar söka hjälp? Med andra ord, de som inte upptäcks inom vården.
6. Har man kontaktat Länsstyrelsen i ämnet?

Svaren på frågorna är:

1. Regionens styrande dokument inom området våld i nära relationer är Socialstyrelsens allmänna råd och föreskrifter SOSFS 2014:4 *våld i nära relationer* samt regionens vårdprogram inom området.

I regionens vårdprogram Våld i nära relationer ingår:

- Partnervåld (fokus mäns våld mot kvinnor)
- Våld mot barn, omfattar barn som far illa eller riskerar fara illa
- Våld mot äldre
- Hedersrelaterat våld och förtryck, kvinnlig könsstympning
- Prostitution/människohandel

2019-01-01 startade enheten Kompetenscentrum mot våld i nära relationer i Region Sörmland (KCVINR) sin verksamhet, efter beslut i dåvarande landstingsstyrelsen 2017-09-05. Enheten är en regionövergripande verksamhet som arbetar stödjande, samverkande, utbildande och utvecklande inom området våld i nära relationer. Enheten har uppdrag att ge regionens verksamheter och dess medarbetare stöd och trygghet i att uppmärksamma och agera mot våld i nära relationer. Tjänster som enheten erbjuder är:

- Kompetens- och utbildarstöd
- Teamet för sexuellt våldsutsatta - patientmottagning vid länets sjukhus
- Ett konsultativt Barnskyddsteam

Insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck (HRV), kvinnlig könsstympning har fortlöpande, sedan beslut om vårdprogrammet, varit en del i regionens arbete mot våld i nära relationer. Detta har skett/sker utifrån vårdens ansvarsområden att förebygga, upptäcka förekomst/ställa frågan om våld, ge adekvat medicinsk och psykosocial behandling, dokumentera, utföra rättsmedicinska utredningar, samverka internt och externt med de, för och med den våldsutsatta, relevanta aktörer. Detta ska ske utifrån en kunskap om våld i nära relationer specifika mekanismer samt en anmälningsskyldighet till socialtjänsten om ett barn misstänks fara illa eller far illa.

Under hösten 2019 genomför/erbjuder enheten särskilda insatser inom HRV, kvinnlig könsstympning för regionens verksamheter och dess medarbetare. Exempel på insatser är utbildningsinsatser och uppdatering/framtagande av lokala vådrutiner. Ett arbete pågår med att ta fram en riktad webb-utbildning för vårdens personal kring hedersrelaterat våld och förtryck i samarbete med fem andra regioner i landet.

2. Nej, ett sådant statistikunderlag finns inte. Statistik avseende nationell, regional och lokal omfattning kring utsatthet av våld i nära relationer finns att tillgå. Jämställdhetsmyndighetens definition av hedersrelaterat våld och förtryck är följande:

"Hedersrelaterat våld och förtryck bygger på starkt patriarkala och heteronormativa föreställningar. Centralt för hedersrelaterat våld och förtryck är främst dess kollektiva uttryck. Hedersrelaterat våld och förtryck kännetecknas bland annat av att individens rättigheter och intressen anses vara underordnade familjens. Individens handlingar anses påverka hela familjens och kollektivets anseende och individens sexualitet är en angelägenhet för hela familjen".

När det gäller kvinnlig könsstympning, som är en uttrycksform av hedersrelaterat våld och förtryck, pågår inom KCVINR en journalgranskning kring hur många patienter som finns registrerade på angiven och rekommenderad diagnoskod utifrån regionens vårdprogram *kvinnlig könsstympning*. I en undersökning från Socialstyrelsen från 2015 **uppskattas** att det finns cirka 38 000 könsstympade kvinnor/flickor i Sverige. En siffra, om den bryts ner till Sörmland, blir cirka 1100–1200 kvinnor/flickor.

3. När det gäller utbildningar på Kompetensportalen är det respektive verksamhetschef inom den patientnära vården som beslutar om utbildningen ska vara obligatorisk eller ej. Exempel på kliniker/verksamheter som fattat sådana beslut är kvinnokliniken Mälarsjukhuset (MSE) samt akuten MSE. Hedersrelaterat våld och förtryck har utrymme på motsvarande sätt som övriga punkter som ingår i vårdprogrammet, se svar under fråga 1.
4. Ett av vårdens ansvarsområden inom området våld i nära relationer är att upptäcka och ställa frågan om våldsutsatthet. KCVINR uppmärksammar detta uppdrag via kampanjer till regionens medarbetare på temat *att Våga se och Våga fråga*, om frågan ska ställas på rutin eller på indikation vid anamnesupptagning, vidare ges utbildningar kring hur frågan kan ställas med mera. Regionen samverkar med andra berörda samhällsaktörer och NGO:s för att uppmärksamma frågan.
5. Region Sörmland har och har haft, inom ämnesområdet våld i nära relationer, en mångårig kontakt och samverkan med Länsstyrelsen i Södermanland.

Regionen ingår idag med representanter från Kompetenscentrum mot våld i nära relationer i Länsstyrelsens ”Länssamverkan mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer” som träffas 3-4 ggr/år. När det gäller specifikt området hedersrelaterat våld och förtryck är nedan exempel på konkret samverkan:

- 2013 genomförde dåvarande landstingets Råd – våld i nära relationer en fortbildningseftermiddag om tre tillfällen på temat *Hedersrelaterat våld och förtryck*, delvis finansierat av länsstyrelsen.
- 2017 och 2018 arbetade dåvarande landstinget, länsstyrelsen och kommunerna gemensamt med att ta fram och lansera en informationskampanj mot kvinnlig könsstympning i länet: *Din kropp är din ingen annans*. Under hösten 2017 arrangerades också ett flertal utbildningsseminarier riktade till medarbetare i landstinget och kommunerna kring området kvinnlig könsstympning.

6. Sedan ett antal år har regionen haft dialog med länsstyrelsen. Se ovan under fråga 5 för exempel på det.

Monica Johansson (S)
Regionstyrelsens ordförande